

XÂY DỰNG MÔ HÌNH CÔNG VIÊN - VƯỜN HOA GẮN VỚI HOẠT ĐỘNG THỂ DỤC THỂ THAO TẠI HÀ NỘI

TS. Vũ Minh Cường¹; PGS.TS. Bùi Ngọc²; ThS. Lê Trung Thành³

Tóm tắt: Công viên đã tồn tại và phát triển từ rất sớm trong lịch sử của loài người và luôn thay đổi theo sự biến động của môi trường tự nhiên. Cùng với sự phát triển của xã hội, công viên và vườn hoa ngày càng chiếm vị trí quan trọng trong không gian đô thị và trong đời sống hàng ngày của mọi người. Bài viết này nghiên cứu thực trạng, đề xuất mô hình công viên, vườn hoa gắn với hoạt động thể dục, thể thao, nhằm tối ưu hóa không gian, tổ chức các hoạt động, tối đa hóa lợi ích của các khu vực tương ứng, nâng cao hiệu quả sử dụng tổng thể và đáp ứng các nhu cầu tập luyện thể thao khác nhau của người dân.

Từ khóa: Mô hình công viên, vườn hoa, công viên thể thao đô thị, thể dục thể thao trong công viên.

Abstract: The park has existed and developed very early in human history and has always changed according to the fluctuations of the natural environment. Along with the development of society, parks and flower gardens increasingly occupy an important position in urban space and in people's daily lives. This article studies the current situation and proposes models of parks and flower gardens associated with physical training and sports activities, in order to optimize space, organize activities, and maximize the benefits of similar areas. respond, improve overall efficiency and meet people's different sports training needs.

Keywords: Models of parks, flower gardens, urban sports park, sports in the park.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Theo nghiên cứu, ở các nước phát triển, việc xây dựng “Công viên, vườn hoa công cộng” đã trở nên rất phổ biến. Tuy nhiên, ở Việt Nam, thuật ngữ này mới được sử dụng từ năm 1993, khi Luật Bảo vệ Môi trường lần đầu tiên đề cập đến ở Điều 50 của Luật Bảo vệ môi trường Việt Nam năm 1993. Luật này nói rõ về việc “bảo vệ và phát triển hệ thống công viên, khu vui chơi, công trình công cộng và hệ thống thực vật” (Bộ Tài nguyên và Môi trường Việt Nam, 1993).

Vào năm 2003, Chính phủ cũng đã ban hành Quyết định về bảo vệ môi trường giai đoạn 2010-2020, với mục tiêu cải thiện chất lượng không gian xanh công cộng. Thực tế, thuật ngữ “Mảng xanh” thường được sử dụng thay cho “công viên và vườn công cộng” bởi hầu hết các chuyên gia và nhà nghiên cứu.

Hiện nay, trong quá trình quy hoạch đô thị, việc tạo ra không gian xanh cho cư dân đang trở thành một xu hướng. Tuy nhiên, số lượng không gian xanh vẫn còn hạn chế. Ít khu đô thị có đủ diện tích để xây dựng các công viên lớn, giúp cư dân có nơi vui chơi và tập thể dục thể thao (TDTT). Sự thiếu hụt không gian xanh để tập luyện và tái tạo năng lượng là một phần nguyên nhân dẫn đến sức khỏe yếu đuối của cư dân ngày nay.

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

2.1. Cơ sở lý luận về mô hình công viên, vườn hoa gắn với TDTT

Trên thế giới, việc xây dựng các công viên, vườn hoa trong thành phố kết hợp với các hoạt động TDTT bên trong để giúp mọi người rèn luyện sức khỏe từ lâu đã được coi trọng và thực hiện từ lâu. Một số công viên tích hợp môi trường tự nhiên và không gian tập luyện đa chức năng đã được xây dựng với quy mô lớn. Việc phát triển các hoạt động TDTT trong công viên đô thị nhằm thúc đẩy nhu cầu giải trí và rèn luyện sức khỏe cho cư dân. Ban đầu, nhu cầu này thường bị che lấp bởi chức năng giải trí và thư giãn. Tuy nhiên, với nhu cầu ngày càng cao về sức khỏe, hoạt động rèn luyện TDTT của người dân đã biến công viên đô thị trở thành chức năng tập luyện TDTT là chủ yếu.

Trong quá trình phát triển kinh tế ngày nay, cuộc sống của người dân cũng được cải thiện từng ngày. Tuy nhiên, một vấn đề cấp bách nhất hiện nay là ô nhiễm môi trường. Chúng ta cần hành động để bảo vệ môi trường tự nhiên một cách bền vững cho không gian đô thị.

Việt Nam là một trong những nước có tỉ lệ không gian xanh thấp trong khu vực, chỉ có 11,2m²/người. Trong khi con số này ở Singapore thì có tới 66,2m²/người và mức trung bình châu Á là 38,6m²/người.

1: Trường ĐHTĐ Hà Nội

2: Viện KH TDTT

3: Trường ĐHSP Hà Nội

Hà Nội, một trong những đô thị đông dân và có mật độ dân số lớn nhất cả nước, nhu cầu về không gian xanh trong thành phố ngày càng trở nên cấp thiết. Điều này khiến nhu cầu tập luyện ngoài trời không được đáp ứng, nên nhiều người phải đi tập ở các phòng Gym để chạy bộ. Tuy nhiên, họ lại phải chấp nhận luyện tập trong không gian hẹp và gần như không tiếp cận được với không khí tự nhiên trong lành để hoà mình vào thiên nhiên và tái tạo năng lượng.

Các nghiên cứu về không gian xanh ở Việt Nam thường tập trung vào kỹ thuật và quản lý. Việc phân loại việc sử dụng không gian xanh đô thị, như công viên, vẫn chưa được nghiên cứu kỹ. Với sự phát triển của xã hội, nhiều mô hình công viên đã được nghiên cứu và xây dựng, như công viên cây xanh, công viên văn hóa, công viên nước, công viên khoa học... Tuy nhiên, chưa có nhiều nghiên cứu về mô hình công viên cộng đồng kết hợp với hoạt động thể thao để phục vụ nhu cầu đa dạng của người dân.

Với tốc độ đô thị hóa ngày càng tăng, các thành phố cần có chiến lược phát triển bền vững để giữ gìn không gian xanh. Kế hoạch phát triển Thủ đô đã nhấn mạnh yếu tố “xanh” và đặt lên hàng đầu. Đến năm 2050, Hà Nội sẽ có khoảng 60 công viên, trong đó có 18 công viên mới và 42 công viên, vườn hoa hiện sẽ được cải tạo và nâng cấp. Đồng thời, thành phố sẽ có 7 khu công viên đặc thù.

Tuy nhiên, việc xây dựng và mở rộng các công viên cây xanh ở Thủ đô vẫn chưa tập trung vào việc kết nối và hòa nhập giữa các bên để tận dụng tối đa công trình xây dựng. Hiện tại, các công viên đô thị chỉ được sử dụng cho mục đích giải trí, chưa thu hút và kết nối các dịch vụ cộng đồng để phục vụ người dân. Việc xây dựng công viên trong thành phố có ý nghĩa lớn trong quá trình phát triển đô thị, đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra một môi trường sống lành mạnh và bền vững cho cư dân. Khi tích hợp hoạt động TĐTT vào công viên đô thị, chúng sẽ trở nên phổ biến hơn và hiệu quả hơn trong việc sử dụng không gian đô thị.

2.2. Cơ sở pháp lý, các thiết chế và tổ chức hoạt động của công viên, vườn hoa tại Hà Nội hiện nay

Quyết định số 1259/QĐ-TTg ngày 26/7/2011 đã được thông qua để phê duyệt kế hoạch tổng thể xây dựng Thủ đô Hà Nội đến năm 2030 và tầm nhìn đến năm 2050. Mục tiêu chính là phát triển bền vững cho Thủ đô Hà Nội, với hệ thống cơ sở hạ tầng xã hội và kỹ thuật hiện đại, đồng bộ, phát triển hài hòa giữa văn hóa, bảo tồn di sản lịch sử, và phát triển kinh tế, đặc biệt là kinh tế tri thức và bảo vệ môi

Ảnh minh họa (nguồn Internet)

trường.

Mục tiêu khác là đảm bảo an ninh quốc phòng theo hướng liên kết vùng, quốc gia và quốc tế. Thủ đô Hà Nội sẽ trở thành một thành phố “Xanh - Văn hiến - Văn minh - Hiện đại”, với đô thị phát triển năng động, hiệu quả, cạnh tranh cao trong nước và quốc tế.

Môi trường sống, làm việc và giải trí tại Thủ đô Hà Nội sẽ được cải thiện, đáng sống và có nhiều cơ hội đầu tư thuận lợi. Kế hoạch cũng đề cập đến việc phát triển hệ thống công trình TĐTT, bao gồm xây dựng các trung tâm thể thao mới, nâng cấp cơ sở TĐTT hiện có và hoàn thiện các công trình thể thao trong các khu đô thị mới và cũ của Thủ đô.

Bên cạnh việc các cấp ủy Đảng và lãnh đạo Thành phố đã ban hành nhiều Kế hoạch, Chương trình để chỉ đạo thực hiện công tác quy hoạch và quản lý đô thị như Kế hoạch số 186/KH-UBND của Chủ tịch UBND Thành phố Hà Nội về triển khai công tác lập quy hoạch Thành phố Hà Nội giai đoạn 2021 – 2030, tầm nhìn đến năm 2050. Trong kế hoạch này, có yêu cầu rõ ràng về việc rà soát và đánh giá công tác quy hoạch của thành phố Hà Nội trong giai đoạn 2021-2030, với mục tiêu rút ngắn tiến độ lập quy hoạch từ 24 tháng xuống còn khoảng 18 tháng.

Chương trình số 02-CTr/TU về đẩy mạnh đổi

mới mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế và hội nhập quốc tế, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, sức cạnh tranh, phát triển kinh tế Thủ đô nhanh và bền vững trong giai đoạn 2021-2025. Cũng như Chương trình số 05-CTr/TU của Thành ủy khóa XVII về “Đẩy mạnh công tác quy hoạch, quản lý quy hoạch; nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý, sử dụng tài nguyên, bảo vệ môi trường; chủ động phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn, ứng phó với biến đổi khí hậu trong giai đoạn 2021-2025”.

Mục tiêu tổng quát là đến năm 2025, Thủ đô sẽ phát triển nhanh và bền vững theo hướng đô thị xanh, thành phố thông minh, hiện đại, có sức cạnh tranh cao trong nước và khu vực; đến năm 2030, Hà Nội sẽ trở thành thành phố “xanh - thông minh - hiện đại”; và đến năm 2045, Hà Nội sẽ có chất lượng cuộc sống cao, phát triển toàn diện, bền vững, là thành phố kết nối toàn cầu, có sức cạnh tranh quốc tế.

Từ Quyết định 1495 của UBND Thành phố Hà Nội vào ngày 31 tháng 12 năm 2021, đã được ban hành Kế hoạch 332 nhằm nâng cấp và cải tạo các công viên vườn hoa hiện có, cũng như triển khai xây dựng các công viên mới theo quy hoạch để phục vụ cộng đồng. Trong kế hoạch này, có danh sách 13 công viên và 32 vườn hoa hiện có trên lãnh thổ của 6 quận (Ba Đình, Hoàn Kiếm, Tây Hồ, Hai Bà Trưng, Hoàng Mai, Đống Đa, Cầu Giấy, Hà Đông, Long Biên, Bắc Từ Liêm) cần được cải tạo, nâng cấp để duy trì cảnh quan đồng bộ và phục vụ cộng đồng, cũng như hoàn thành việc xây dựng 6 công

viên mới (Công viên Chu Văn An; Công viên CV1; Công viên Khu đô thị Tây Nam Hà Nội; Công viên văn hóa Kim Quy; Công viên hồ Phùng Quang; Công viên Văn hóa – vui chơi giải trí, thể thao quận Hà Đông) trong giai đoạn từ 2021 đến 2025.

Gần đây, có một quyết định mới vô cùng quan trọng đã được ban ngày 06/9/2021, đó là Quyết định số 14/2021/QĐ-UBND của UBND Thành phố quy định về việc phân cấp quản lý nhà nước trong một số lĩnh vực hạ tầng và kinh tế xã hội trên địa bàn Thủ đô. Quyết định này đã phân biệt rõ nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của từng cấp trong hệ thống chính quyền địa phương. Đồng thời, cũng nhấn mạnh việc tăng cường quyền hạn, trách nhiệm và tính chủ động cho cơ sở, đồng thời đảm bảo sự quản lý tập trung, thống nhất và minh bạch của chính quyền Thành phố. Mục tiêu cuối cùng của quyết định này là nâng cao kỷ luật và hiệu lực của quản lý nhà nước tại Hà Nội, nhằm phục vụ cộng đồng một cách tốt nhất và giúp Thủ đô Hà Nội phát triển ngày càng giàu đẹp, văn minh và hiện đại hơn. Trong Điều 6 của quyết định, có quy định về việc quản lý các công viên, vườn hoa, cây xanh và thảm cỏ. Theo đó, cần xây dựng mới các công viên, vườn hoa quan trọng theo quy hoạch chuyên ngành và danh mục được Ủy ban nhân dân Thành phố phê duyệt. Đồng thời, cũng cần trồng mới cây xanh và thảm cỏ trong các khu vực công cộng, quảng trường và trên hệ thống đường do Thành phố đầu tư.

Ngoài việc tạo ra không gian xanh đẹp cho thành phố, việc xây dựng công viên còn giúp chăm sóc và

Ảnh minh họa (nguồn Internet)

bảo vệ sức khỏe của cộng đồng. Luật Bảo vệ sức khỏe nhân dân đã được ban hành để định hướng phát triển và nâng cao sức khỏe của mọi người. Qua Quyết định số 122/2013/QĐ-Ttg, Chính phủ đã phê duyệt Chiến lược quốc gia bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân từ năm 2011 đến 2020, với tầm nhìn đến năm 2030. Luật này nhấn mạnh rằng sức khỏe của nhân dân là quý báu, và cần phải cải thiện hệ thống y tế Việt Nam theo hướng công bằng, hiệu quả và phát triển. Mục tiêu là đảm bảo mọi người, đặc biệt là người nghèo, trẻ em, người dân tộc thiểu số và các đối tượng khó khăn khác có thể tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe cơ bản chất lượng.

Việc bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân là trách nhiệm của từng cá nhân, gia đình và cộng đồng. Điều này giúp mọi người sống trong môi trường an toàn, phát triển về thể chất và tinh thần, kéo dài tuổi thọ và cải thiện chất lượng cuộc sống. Vì vậy, việc nghiên cứu và xây dựng các công viên, vườn hoa kết hợp với hoạt động TDTT cho người dân tại Hà Nội đang được chú ý và quan tâm từ các cấp, các ngành chức năng. Thành phố vừa ban hành Kế hoạch số 332/KH-UBND và Quyết định số 649/QĐ-UBND để cải tạo, nâng cấp và xây mới các công viên, vườn hoa trong giai đoạn 2021 – 2025. Điều này cho thấy Thủ đô đang dần trở thành một thành phố xanh, sạch hơn để giải quyết vấn đề ô nhiễm và cải thiện môi trường sống của người dân.

Tuy nhiên, việc xây dựng các công viên, vườn hoa kết hợp với TDTT vẫn chưa được phát triển đồng bộ. Các khu vực dân cư vẫn chưa có đầy đủ các mô hình này, hoặc nếu có thì quá nhỏ và chỉ tập trung vào mục đích làm đẹp cảnh quan thành phố mà chưa chú trọng đến sức khỏe cộng đồng. Hiện tại, các văn bản pháp lý cũng chưa đề cập đến việc xây dựng công viên, vườn hoa liên kết với TDTT. Việc này cần được quan tâm và phát triển hơn trong tương lai để tạo ra môi trường sống lành mạnh và thú vị hơn cho cư dân Thủ đô.

Tóm lại, việc xây dựng mô hình công viên gắn với hoạt động TDTT trong công viên là một giải pháp hiệu quả để nâng cao chất lượng cuộc sống, phát triển văn hóa thể thao và tạo dựng không gian xanh cho cộng đồng. Để đạt được hiệu quả tối ưu, các giải pháp cần được triển khai đồng bộ và phù hợp với điều kiện thực tế của mỗi địa phương. Cần chú trọng đến việc lựa chọn vị trí phù hợp, thiết kế đa dạng các loại hình TDTT phù hợp với nhu cầu của người dân, đầu tư trang thiết bị hiện đại, xây dựng cơ chế quản lý hiệu quả và nâng cao ý thức của

người dân trong việc sử dụng và bảo vệ công viên.

3. KẾT LUẬN

Hà Nội, với vị trí đặc địa và sở hữu nhiều giá trị văn hóa, lịch sử, cùng với các khu vườn hoa trong nội đô, cần được đầu tư để tạo ra những không gian đặc biệt, đậm chất lịch sử và nghệ thuật. Hiện nay, các công viên đô thị chỉ đơn thuần là nơi giải trí cho cộng đồng, chưa thực sự thu hút người dân đến tham gia các hoạt động vui chơi và tập luyện TDTT.

Việc xây dựng các công viên, vườn hoa kết hợp với hoạt động TDTT là một mô hình phát triển đô thị văn minh và bảo vệ môi trường tự nhiên. Điều quan trọng là phải đáp ứng đầy đủ nhu cầu của cộng đồng, đồng thời tạo ra không gian xanh cho mọi người tham gia các hoạt động trong công viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quyết định 1495/QĐ-UBND năm 2014 phê duyệt Quy hoạch hệ thống cây xanh, công viên, vườn hoa và hồ thành phố Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050
2. Quyết định số 31/2017/QĐ-UBND ngày 15/9/2017 về việc ban hành một số mức chi bảo vệ môi trường trên địa bàn thành phố Hà Nội
3. Quyết định số 649/QĐ-UBND ngày 04/02/2021 về việc ban hành đơn giá duy trì công viên, cây xanh và chăn nuôi động vật trung bày trên địa bàn thành phố Hà Nội.
4. Văn bản hợp nhất số 05/VBHN –BXD năm 2018 hợp nhất về nghị định quản lý cây xanh đô thị do Bộ Xây dựng ban hành ngày 13/9/2018.
5. Quyết định số 14/2021/QĐ-UBND quy định về phân cấp quản lý nhà nước một số lĩnh vực hạ tầng, kinh tế xã hội trên địa bàn thành phố Hà Nội ngày 06/9/2021.
6. Kế hoạch số 186/KH-UBND của Chủ tịch UBND Thành phố Hà Nội.
7. Luật Quy hoạch đô thị năm 2020 ngày 15/7/2020
8. Luật Bảo vệ sức khỏe nhân dân năm 1989 ngày 30/6/1989
9. Kế hoạch số 332/KH-UBND ngày 31/12/2021 của UBND Thành phố Hà Nội về cải tạo, nâng cấp và xây mới các công viên, vườn hoa trên địa bàn Thành phố Hà Nội giai đoạn 2021 – 2025.

Nguồn bài báo: Bài báo trích từ đề tài cấp Thành phố Số 2633/QĐ-UBND ngày 28/7/2022 do TS. Vũ Minh Cường làm chủ nhiệm.

Ngày nhận bài: 20/4/2024; Ngày duyệt đăng: 20/7/2024